

V turskih dekliških šolah poučuje se ponajveč samo čitanje, pisanje, posebno lepopis; nekoliko se seznanjajo učenke s turskim in arabskim leposlovjem. Igrajo tudi na klavirji, posebno izarjeno: sultanovo koračnico.

Deklice se v teh šolah izurijo posebno dobro v ženskih ročnih delih.

V medresah, neke vrste akademijah, ki so spojene z džamijami, a jih ne smemo zamenjati z učilnicami, v katerih se vadi čitanje korana — dar-ol-kirajet — poučuje se arabščina, perziščina in turščina, matematiške vednosti, modroslovje, govornišvo in turška zgodovina. Učenci medres zovejo se «softe»; v njih se izučijo ulene, hodže in mole. Medrese so častljiva ustanova in izvrstni možje so se v njih izučili; sami sultani so dobili v njih svojo učenost.

Šola v Galata-Seraïlu v Peri, katero vodijo Francozje, daje tudi na Francoskem veljavne diplome za

«Bachelier ès lettres et sciences»; ima nad tisoč učencev.

Vojaska šola v Pancaldiji pri Peri (do 400 učencev) je pod spretnim vodstvom generala von der Goltz. Na Princevem otoku Chalki (v Marmara morji) je pomorska šola z do 300 učenci. Razven teh je še visja rudarska šola (po francoskem uzoru), zdravilniška šola (po francoskem uzoru) za izključno praktično zdravilstvo in šola za obrazujoče in prikazujoče umetelnosti v Stambulu pod vodstvom zaslužnega Gambi Beja.

V vseh turskih šolah se uči tudi, kar ne stoji v nobenem programu: globoko spoštovanje do roditeljev in učiteljev in čut hvaležnosti. V tem bodijo nam turške šole v izgled!*)

Zupincec.

*) Primeri: Bosenske zanovetke. Spisal Rajko Perušek. Kres 1882, str. 422.

Naši dopisi

Iz postojinskega okraja. (Dalje.) Kar se tiče prvega, navajam ta-le fakta. Ako je učitelj vesten, mu ni treba več nadzorovanja, kakor ga že ima. Ako otroci ne pohajajo redno šole, ako pomislimo, kako otroci zbolevajo pogosto za kako nalezljivo boleznijo. Na primer. Jaz imam to leto 164 šolo obiskujočih, od katerih le 10 ni nič obolelo, drugi vsi, dva celo umrli; pouk je bil ustavljen za tri tedne in če se skoraj na vsako drugo leto prigodi bolezen, potem naj nadzornik vsak teden enkrat učitelja nadzoruje, ne bo pouk nič boljši, ne vspešnejši. Gospodu poslancu bi želel, da bi bil samo en teden, recimo, en mesec ljudski učitelj na deželi, potem bi malo drugače sodil. Kako je treba kmetške otroke k učenju priganjati, dovoljevati si celo male kazni, da jih učitelj prisili do učenja; da bi stariši k temu kaj pripomogli, še misliti ni. Da so naše šolske knjige čitanke, računice, zlasti gradivo za slovnico, spisje itd. slabo urejene; dalje, da stariši kupujejo otrokom zvezkov in potrebnega orodja za pouk, na to gosp. poslanec nič ne računi in njemu je vsega tega le učitelj kriv, ker je premalo nadzorovan.

(Konec pril.)

Iz novomeskega okraja. Šola ne dosega svojega učnega in vzgojnega smotra, tako nekako so govorili g. poslanci v deželni zbornici. In kdo je kriv tega nedostatka v šoli? No, kdo? to najvno vprašanje! Kdo drugi, nego učitelji.

Vprašam, kdo bo kriv v Šmihelu pri Rudolfovem, če so dečki tako zanemarjeni v pouku, če bodo gospodarji bolj nevedni nego gospodinjje? Pojasniti vam hočem razmere.

V Šmihelu dobodo šolske sestre trirazrednico.

Dečkom zidajo zdaj novo šolo. Pouk obiskujejo dečki v najeti hišici; radi pomanjkanja prostora hodi jih dopoldne k pouku mesto 70 le 50, od popoldanskih dečkov imajo nekteri 6, drugi le 4 ure na teden. To je pouk! kaj ne?

Te razmere pa ostanejo tudi še, ko postavijo novo šolsko poslopje. To poslopje bo pritlično, imelo bo jedno učno sobo za 80 otrok in bo stalo 9000 do 10000 gld.

Za šolo godnih dečkov je že sedaj čez 200, v 5 letih jih bo 300. Koliko bo dosegel učitelj ob poldnevem pouku v sobi, v kateri bo zopet tako natlačeno.

V tako šolo naj hodi najboljši nadzornik tudi vsak teden, uspeha ne bo našel, pravega uspeha ne bo dosegel, ko bi tudi sam poučeval celo leto.

Deklice dobodo trirazrednico s celodnevним poukom, skoro enakemu številu dečkov naj pa zadostuje jedna učna soba, s poldnevним poukom.

Lahko že naprej trdim, da bode g. nadzornik vselej zinajeval z glavo, ko bo šel iz deške šole.

Dvorazrednice je torej treba. A kaj hočemo! Krajni šolski svet noče; dotični gospodje ali nimajo otrok, ali pa jih v mesto pošiljajo, nekterim so pa le deklice na srci.

Kaj je treba dvorazrednice, mislijo si oni gospodje, otroci drugih kmetov naj bodo nevedni, saj se dajo še laže vladati neumni kmetje. Radi bi, da bi v Šmihelski fari hčere gospodarile, gospodinjili pa sinovi.

Na te razmere opozarjam okrajni šolski svet. Videant consules!

Kdo bo kriv, če ne bo Šmihelska deška šola rodila obilnega sadu, če se ne bodo dečki naučili toliko, kolikor deklice? Kdo? Krajni šolski svet ne,

okrajni šolski svet tudi ne, ampak na te, ubogi učitelj, bodo kazali: Malo, malo si jih naučil; malo znajo učenci nasproti učenkam!

Društveni vestnik.

Slavnostni večer „Slovenskega učiteljskega društva“ v proslavo 300letnice rojstva J. A. Komenskega. (Dalje.)

Vspored slavnosti je bil precej obširen, kajti obsegal ni nič manj nego 17 točk. Ko je pozdravil društveni predsednik g. Žumer s prav prisrčnimi besedami vse navzoče, nastopi lepo število učiteljev, a še lepši venec učiteljic na oder, ki je bil s slavljenčev soho in z eksotičnimi rastlinami okrašen ter zapoje pod spretnim vodstvom tovariša g. Razingerja Nedvedov mešan zbor »Naša zvezda«, ki se je izvel kakor pozneje vsi drugi zbori v popolno zadovoljstvo celega občinstva. Frenetično se je aklamiralo požrtvovalnim pevkam in pevcem, ki so se zbrali v tako harmonično celoto, prišedši iz raznih krajev naše domovine. Potem nam je razvil g. prof. Zupančič v svojem slavnostnem govoru natančno podobo slavljenčevega življenja, naštel njega zasluge na literarnem polju, predstavljal ga kot velikega reformatorja ljudskih šol pritrjuj, da ravno ljudski učitelji imajo dolžnost slaviti tega pedagoga, ker delujejo na po njem osnovani ljudski šoli. (Govor pričeli smo v zadnji številki. — Ured.) Izbornemu govoru je sledil burni aplavz. Po mogočnih akordih Jenkove »Molitve« je nastopila nam že znana tovarišica gđe. P. Suwa, ki je pela jako ljubko arijo iz Kreutzerjeve opere »Prenočišče v Granadi«. Gospodičina ima lep in zvonk sopran in razpolaga z lepo višino. Njeno petje je spremljevala jako diskretno vrla pijanistinja tovarišica I. Furlanova, katere igro na klavirji smo imeli priliko občudovati v solo-pieci K. M. Weberjevem »Poziv na ples«, v katero je vpletena marsikaka tehnična težkota, a po gospici je bilo vse vrlo izvedeno. Tretja, vredna dveh napominanih gospodičin, je nadarjena deklamovalka tovarišica gđe. V. Rischnerjeva, ki nam je s pravim občutkom predavala pesem »Ob tristoletnici Komenskega«. Kar treba zahtevati od dobre deklamovalke, združeno je v gđe. Rischnerjevi. (Konec prih.)

„Slovensko učiteljsko društvo za Koperski okraj“ ima svoj redni občni zbor dne 19. t. m. ob 9. uri dopoldne v Buzetu, kjer se bode proslavljala ob jednom tudi tristoletni spomin rojstva Jana Amosa Komenskega in obhajala desetletnica obstanka društva. — Dnevni red: 1. Pozdrav došlih. 2. Ob rojstveni tristoletnici J. A. Komenskega. Možki zbor, dr. G. Ipavc. 3. Slavnostni govor v proslavo Komenskega, govori g. Kristislav Bogatec. 4. Prečitane za-

pisnika zadnjega občnega zbora. 5. Poročilo predsednikovo. 6. Tajnikovo poročilo, letno in za minolo desetletje. 7. Blagajnikovo poročilo, letno in za minolo desetletje. 8. Volitev treh pregledovalcev računov. 9. O ustanovitvi društvenega fonda, oziroma slovenskega učiteljskega podpornega društva »Komenski«, v trajen spomin rojstvene tristoletnice poslednjega, poroča g. Karol Mahnič. 10. Volitev društvenega vodstva. 11. Morebitni predlogi. 12. Sklep, cesarska pesem in učiteljska himna. Z ozirom na to, da je letošnji redni občni zbor izvenredne važnosti in za nadaljno koristno in plodonosno društveno delovanje največjega pomena, vabi društveni odbor vse častite gospode drušvenike s tem najljubnejše in jim toplo priporoča, da se istega vsi, brez izjeme, udeležijo polnoštevilno. Dobrodošli so nam tudi, da celo lepo jih prosimo, naj blagovolijo k zborovanju priti tudi drugi sosedni, slovenski in hrvatski, častiti gospodje tovariši učitelji in prijatelji društva, koji se za stvar zanimajo. To je želeti posebno radi tega, da se moremo potem tem izdatneje mejebojno bodriti in vzpodbujati k vztrajnemu, vsestranskemu, za obči blagor in prosveto prepotrebemu delovanju, ter da naše društvo, jedino te vrste v Istri, tem vrednejše proslavi najženijalnejšega »učitelja narodov« in »prvega pedagoga sveta« in da tem lepše praznuje desetletnico svojega obstanka. Vsi pa, koji mislijo priti k zborovanju in udeležiti se potem skupnega obeda, blagovolijo naj to pravočasno, vsaj do 17. t. m., naznaniti gospodu Bernu Bekarju, nadučitelju v Buzetu, da bode mogel isti, kojemu je, po blagovoljnem dovoljenju, izročena skrb za obed, potrebno še za časa ukreniti. — Na svidenje torej v Buzetu! Živela učiteljska zavednost in vzajemnost! Za odbor »Slovenskega učiteljskega društva za koperski okraj«: Miroslav Anžlovar, predsednik.

Litija. Vabilo. Učiteljsko društvo za »litijski šolski okraj« ima svoje zborovanje v spomin 300letnice J. A. Komenskega dne 19. t. m. ob 10. uri dopoldne v Zagorji za Savo. — Vspored: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja in društvene zadeve. 3. Komenski, učitelj narodov. 4. L. Lavtarjev »računski stroj«. (O tem predmetu bode iz prijaznosti predaval g. dr. T. Romih s Krškega.) 5. Šiba v ljudski šoli (g. K. Matajec). 6. Volitev odposlancev k zborovanju »Zveze«. 7. Nasveti. — Radi važnosti 4. točke in ker pri tem zborovanju slavimo Komenskega, podpisani odbor vse učiteljstvo in tudi druge šolske prijatelje tega okraja uljudno vabi k prav obilni udeležbi.

Odbor.